

۰۶ - ۳۴ ۳۲ ۳۴ (۰۷۱)

۱۴ ۴۰ ۳۰ ۳۲ (۰۷۱)

شیراز / پارامونت / ابتدای
خیابان قصردشت / کوچه ۱

www.fazel.ac.ir

fazelshiraz

فاضل توربو

جمع بندی و حل تست وکالت ۱۴۰۲

حقوق مدنی

مدرس: دکتر لطفی

حقوق مدنی

اول- کلیات، اموال و مالکیت

۱- عقد وقف در کدام یک از موارد زیر، باطل است؟

- ۱) وقف مالی که نسبت به آن، شخص دیگری حق ارتفاق دارد.
- ۲) وقفی که به موجب اراده واقف، متضمن پرداخت نفقه زوجه او از منافع موقوفه است.
- ۳) وقف مالی که در اجاره شخص دیگری است.
- ۴) وقف مالی که میان واقف و موقوف علیه، مشاع است.

۲- در وقف بر مصالح عامه، اگر واقف تولیت را برای خودش قرار داده باشد:

- ۱) قبض متولی صحیح است و قبض واقف نیز کفایت می کند.
- ۲) در حالتی که منافع ملک موقتاً متعلق به دیگری بوده باشد هم وقف صحیح است.
- ۳) اگر خود واقف مصداق موقوف علیه هم واقع شود، می تواند منتفع گردد.
- ۴) همه گزینه ها صحیح است.

۳- اگر مالک برای حق انتفاع مدتی تعیین ننموده باشد:

- ۱) حق انتفاع با تلف شدن مال موضوع انتفاع از بین می رود.
- ۲) انتقال عین موضوع انتفاع به غیر، موجب بطلان حق انتفاع می شود.
- ۳) حق انتفاع با فوت هیچ یک از طرفین عقد موجد حق انتفاع، از بین نمی رود.
- ۴) مخارج لازمه برای نگهداری مال موضوع انتفاع برعهده منتفع است.

۴- واگذاری حق انتفاع اموال، وقف و اجاره اموال به ترتیب در کدام یک از اموال صورت می گیرد؟

- ۱) در اموال غیرمنقول مفروز و مشاع / در اموال غیرمنقول مفروز و مشاع / در اموال منقول و غیرمنقول مفروز
- ۲) هر سه در اموال منقول و غیرمنقول اعم از مشاع یا مفروز
- ۳) دو مورد اول در اموال منقول یا غیرمنقول اعم از مشاع یا مفروز و مورد سوم در اموال منقول یا غیرمنقول مفروز
- ۴) مورد اول در اموال منقول یا غیرمنقول مشاع یا مفروز و مورد های دوم و سوم در اموال منقول یا غیرمنقول مفروز

۵- در مورد حق انتفاع کدام گزینه صحیح است؟

- ۱) در برخی اقسام حبس، قبض شرط صحت است.
- ۲) منتفع باید از مال موضوع حبس سوءاستفاده و تفریط نکند وگرنه حق او زایل می شود.
- ۳) انتقال عین موضوع حق انتفاع امکان پذیر بوده و منتقل الیه حق فسخ عقد موجد حق انتفاع را دارد.
- ۴) حق انتفاع برای معدوم به تبع موجود و نسبت به مال مشاع می تواند ایجاد شود همانند وقف.

۶- درباره «حق دینی» کدام مورد صحیح است؟

- ۱) موضوع حق می تواند یک شیء مادی باشد.
- ۲) اسباب ایجاد حق، محدود به موارد خاص است.
- ۳) متضمن حق تقدم برای دارنده آن است.
- ۴) در برابر همه قابل استناد است.

۷- کدام مورد مصداق غیرمنقول تبعی است؟

- ۱) دعاوی که موضوع آن حق غیر منقول است.
- ۲) خسارت وارد بر املاک و نیز اجرت المثل املاک
- ۳) تعهد به تسلیم ملک
- ۴) همه گزینه ها صحیح می باشند.

۸- شخصی به ادعای این که سابقاً کالایی را خریده است، مدعی مالکیت آن شده و استرداد آن را از متصرف فعلی درخواست می کند. کدام مورد صحیح است؟

- ۱) پس از اقرار متصرف به مالکیت سابق مدعی، متصرف در مقام منکر و مقرر له در مقام مدعی قرار می گیرد.
- ۲) با ارائه سند عادی خرید، بیع به عنوان سبب مملک، ثابت و به نفع دارنده سند، حکم می شود.
- ۳) اثبات مالکیت سابق مدعی، به موجب اقرار متصرف، مانع استناد به اماره تصرف است.
- ۴) اثبات مالکیت سابق، با هر یک از ادله اثبات دعوی، مانع استناد به اماره تصرف نیست.

۹- انتقال ملک توسط صاحب حق ارتفاق از طریق عقد بیع:

- ۱) به شرط تصریح به عدم انتقال حق ارتفاق به خریدار، این حق را برای بایع محفوظ می دارد.
- ۲) حق ارتفاق را زایل نمی کند بر خلاف حالت تقسیم ملک میان شرکای دارای حق ارتفاق.
- ۳) حق ارتفاق را زایل نمی کند بر خلاف تصرفات مالک ملک مورد حق ارتفاق، که می تواند موجب زوال این حق شود.
- ۴) اصولاً موجب زوال حق نمی شود به مانند حالت تقسیم ملک میان شرکای دارای حق ارتفاق.

۱۰- در خصوص تولیت و متولی موقوفات، کدام گزینه صحیح است؟

- ۱) اصل بر عدم قابلیت تفویض بوده و اصل بر جواز توکیل نیست.
- ۲) تولیت تحت هیچ شرایطی قابل تفویض و واگذاری نیست.
- ۳) هرگاه متولی برای انجام تمام یا قسمتی از امور مربوطه به موقوفه وکیلی انتخاب کند وکیل مزبور باید توانایی انجام مورد وکالت را داشته باشد خواه شرط مباشرت متولی شده یا نشده باشد.
- ۴) اگر شرط مباشرت متولی نشده باشد ولی حق توکیل دارد، ولی اصل بر عدم جواز تفویض است.

۱۱- علی حق ارتفاق از ملک خود را به زهرا واگذار نموده و سپس آن را به مدت یک سال به حسین اجاره می دهد. اگر علی در صدد وقف این ملک به سعیده برآید در این حالت:

- ۱) در حالتی که این وقف به انگیزه فرار از ادای دین انجام شود، نیز صحیح است.
- ۲) وقف این ملک امکان پذیر است.
- ۳) تنها اگر موقوف علیهم را حسین و نسل های بعد او قرار دهد، چنین وقفی صحیح است.
- ۴) تنها اگر موقوف علیهم را زهرا و نسل های بعد او قرار دهد، چنین وقفی صحیح است.

۱۲- تصرفات صاحب ملک آنجا که موجب زیان صاحب ملک مجاور گردد، در چه صورت مجاز است؟

- ۱) هرگاه به مقدار متعارف باشد، هرچند برای رفع حاجت انجام نشود.
- ۲) آنجا که برای رفع حاجت یا رفع ضرر از متصرف صورت گیرد.
- ۳) هرگاه برای رفع ضرر از متصرف و به مقدار متعارف انجام شود.
- ۴) چنانچه به مقدار متعارف انجام شود، اگرچه برای رفع ضرر از متصرف هم نباشد.

۱۳- حق انتفاع بر معدوم و وقف بر معدوم به ترتیب چه حکمی دارند؟

- ۱) هر دو در حالتی که به تبع موجود واقع شوند، صحیح می باشند.
- ۲) هر دو باطل هستند.
- ۳) اولی باطل و دومی اگر به تبع موجود واقع شود، صحیح است.
- ۴) اولی اگر به تبع موجود واقع شود، صحیح بوده و دومی باطل است.

۱۴- کدام مورد، مصداق منقول محسوب می شود؟

- ۱) دعوی مطالبه اجرت المثل هر نوع مال
- ۲) مطلق اشجار و شاخه های آن
- ۳) ثمره و حاصل
- ۴) مال الاجاره ملک استیجاری

۱۵- کدام یک از موارد زیر، موجب زوال حق انتفاع است؟

- ۱) در صورت انتقال حق انتفاع، بدون اذن مالک
- ۲) در صورت فوت مالک، اگر برای حق انتفاع، مدتی معین نشده باشد.
- ۳) در صورت تعدی و تفریط منتفع که موجب ضرر فاحش شود.
- ۴) در صورت انتقال ملک به غیر، بدون اذن منتفع

۱۶- تصرف متصرف فعلی به عنوان مالکیت منافع در چه حالت دلیلی بر مالکیت ذوالید، محسوب نمی شود؟

- ۱) آنجا که مالکیت سابق مدعی (غیر متصرف) از راه شهادت شهود، اثبات شود.
- ۲) جایی که مالکیت سابق مدعی (غیر متصرف) از راه اقرار متصرف، احراز شود.
- ۳) در حالتی که احراز نشود که تصرف وی ناشی از سبب مملک یا ناقل قانونی بوده است.
- ۴) در حالتی که تصرف وی بالمباشره نبوده و به توسط نمایندگان او صورت گرفته باشد.

۱۷- در وقف بر اولاد و وقف ملکی جهت بیمارستان، به ترتیب احکام قبول وقف و قبض عین موقوفه چیست؟

- ۱) قبول طبقه اول موقوف علیهم یا قائم مقام قانونی آن ها و قبض طبقه اول موقوف علیهم / قبول حاکم و قبض متولی وقف در همه موارد.
- ۲) قبول طبقه اول موقوف علیهم یا قائم مقام قانونی آن ها و قبض طبقه اول موقوف علیهم / قبول حاکم و قبض وی در همه موارد.
- ۳) قبول طبقه اول موقوف علیهم یا قائم مقام قانونی آن ها و قبض ایشان / قبول حاکم یا متولی وقف و قبض وی.
- ۴) قبول طبقه اول موقوف علیهم یا قائم مقام قانونی آن ها و قبض طبقه اول موقوف علیهم / قبول حاکم و قبض متولی یا حاکم حسب مورد.

۱۸- عقد وقف نسبت به کدام مال برقرار می شود؟

- ۱) مالی که منافع آن دائماً متعلق به غیر است خواه مشاع باشد یا مفروز و منقول یا غیر منقول
- ۲) مالی که حق الارتفاق آن متعلق به دیگری است و صرفاً مفروز بوده خواه منقول یا غیر منقول
- ۳) عینی که قبض و اقباض آن توسط موقوف علیه امکان پذیر باشد خواه مشاع یا مفروز باشد نه دین و منفعت.
- ۴) مطلق اموال اعم از عین یا منفعت خواه مشاع یا مفروز و منقول یا غیر منقول.

۱۹- حسین به ادعای اینکه سابقاً زمینی را خریده است مدعی مالکیت آن شده و استرداد آن را از متصرف (جواد) درخواست می کند. کدام مورد صحیح است؟

- ۱) پس از اقرار جواد به مالکیت سابق حسین، جواد در مقام منکر و حسین در مقام مدعی قرار می گیرد.
- ۲) با ارائه سند عادی خرید، بیع به عنوان سبب مملک، ثابت و به نفع دارنده سند، حکم می شود.
- ۳) اثبات مالکیت سابق حسین به موجب اقرار جواد، مانع استناد جواد به اماره تصرف است.
- ۴) اثبات مالکیت سابق حسین با هر یک از ادله اثبات دعوی، مانع استناد به اماره تصرف نیست.

۲۰- حسین متصرف اتومبیلی است. در کدام مورد، تصرف وی به عنوان دلیل حقانیت او محسوب نمی شود؟

- ۱) تعارض تصرف وی در مقابل ادعای مالکیت عمومی و یا تعارض تصرف وی در برابر ادعای وقفیت سابق
- ۲) تعارض تصرف وی در برابر شهادت شهود بر مالکیت فعلی و یا تعارض تصرف وی در برابر اقرار او به مالکیت سابق مدعی مالکیت فعلی.
- ۳) تعارض تصرف وی در مقابل اماره قضایی بر مالکیت فعلی.
- ۴) در گزینه های «۲» و «۳» تصرف حسین دلیل حقانیت ایشان نمی باشد.

۲۱- در خصوص اختلاف زوجین در اثاث خانه:

- ۱) اصولاً آنچه را از اثاثیه خانه که عرفاً و عادتا اختصاص به زن تعلق دارد متعلق به او محسوب می شود.
- ۲) برای تشخیص مالک اثاث، باید به عرف و عادت رجوع کرد.
- ۳) هر یک مالک نصف اثاث خانه هستند.
- ۴) قول زوج مقدم است مگر اینکه زوجه مالکیت خود بر اثاث خانه را اثبات کند.

۲۲- کدام گزینه در خصوص حق انتفاع صحیح است؟

- ۱) موضوع حق انتفاع می تواند مال مصرف شدنی و یا مصرف نشدنی باشد.
- ۲) موضوع حق انتفاع ممکن است مال معین باشد اما نمی تواند مجموع دارایی مالک یا بخشی از آن باشد.
- ۳) حق انتفاع تنها نسبت به اموال مصرف نشدنی امکان پذیر است و چنانچه موضوع آن مال مصرف شدنی باشد رابطه طرفین مشمول احکام تملیک عین و منفعت یا اباحه انتفاع است.
- ۴) ایجاد حق انتفاع برای معدوم امکان پذیر نیست به مانند وصیت به نفع معدوم.

۲۳- اگر سعید حق انتفاع از اتموبیل خود را به پاریمیدا واگذار کند و سپس بدون اطلاع او، آن را به میترا بفروشد، در این حالت:

- ۱) معامله صحیح بوده و پاریمیدا می تواند عوض منافع را از سعید مطالبه کند.
- ۲) میترا در صورتی می تواند از منافع اتموبیل بهره برداری کند که عقد موجد حق انتفاع، فسخ شود.
- ۳) میترا می تواند از منافع اتموبیل بهره برداری کند.
- ۴) معامله صحیح است و پاریمیدا در صورتی مجاز به استفاده از مال است که میترا رضایت دهد.

۲۴- حق انتفاع در چه مواردی زایل می شود؟

- ۱) در صورت انقضای مدت یا تلف شدن مال موضوع حق انتفاع مگر اینکه آن مال مثلی باشد و مثل آن داده شده باشد
- ۲) انتقال عین از مالک به منتفع یا واگذاری حق انتفاع از منتفع به مالک
- ۳) رجوع مالک یا مرگ آن در حبس مطلق یا حجر مالک یا منتفع
- ۴) در صورت تعدی یا تفریط منتفع در مال موضوع حق انتفاع

۲۵- در عقود عینی، اگر بعد از ایجاب و قبول و قبل از قبض، یکی از طرفین بمیرد یا محجور شود عقد چه وضعیتی می یابد؟

- ۱) عقد باطل می شود مگر در هبه
- ۲) عقد باطل نشده و عمل قبض توسط وارث متوفی یا ولی محجور، انجام می شود
- ۳) عقد باطل می شود مگر در هبه که حجر متهب، موجب می شود که قبض مال موهوب توسط ولی او انجام شود
- ۴) عقد باطل می شود

۲۶- کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) تعهد به وقف نمودن ملک معینی، اماره بر وقفیت آن است.
- ۲) در موضوع اختلاف در ملکیت و وقفیت اصل بر وقفیت بوده و مدعی ملکیت باید خلافش را ثابت بکند.
- ۳) وقف بر غیر محصور به مانند وصیت بر محصور، نیاز به قبول دارد.
- ۴) همه موارد.

۲۷- در «وقف بر مصالح عامه» و «وصیت بر امور عام المنفعه»، به ترتیب قبول چه وضعیتی دارد؟

- ۱) قبول شرط نیست / قبول شرط است.
- ۲) قبول حاکم شرط است. / قبول شرط نیست.
- ۳) قبول شرط نیست / قبول حاکم شرط است.
- ۴) قبول حاکم شرط است. / قبول حاکم شرط است.

۲۸- شرط صرف $\frac{1}{3}$ از منافع موقوفه در راستای بدهی های واقف چه حکمی دارد؟

- ۱) شرط باطل است ولی عقد وقف صحیح است.
- ۲) شرط باطل و مبطل عقد وقف است.
- ۳) شرط صحیح است.
- ۴) شرط باطل است و وقف فقط در همین بخش تعیین شده به وسیله شرط، باطل است.

۲۹- متولی وقف با ملاحظه صرفه موقوفه مجاز به انجام کدام امر زیر است؟

- ۱) می تواند با دیگری شریک و به نحو اجتماع موقوفه را اداره نمایند.
- ۲) می تواند موقوفه را فروخته و تبدیل به احسن نماید.
- ۳) می تواند با دیگری قرارداد اجاره منعقد و موقوفه را اجاره دهد.
- ۴) تولیت را به دیگری تفویض کند یا اجرت خود را مقدم بر مخارج بقای موقوفه، بردارد.

۳۰- در خصوص متولی، کدام مورد صحیح است؟

- ۱) تولیت اصولاً امری قابل توکیل است.
- ۲) متولی در حکم وکیل واقف است، نه وقف.
- ۳) متولی می تواند نسبت به موقوفه برای زمان تصدی خود و پس از آن تعهد کند.
- ۴) اجازه واقف به شخص متولی، در مصرف نمودن قسمتی از منافع به نظر خود، در امور خیریه به هر نحو که صلاح بدانند، مجوز واگذاری مصرف منافع از طرف متولی به غیر است.

۳۱- کدام گزینه صحیح است؟

- ۱) وقف بر مجهول صحیح نیست اعم از اینکه موقوف علیهم یا مصرف منافع و درآمد وقف، مجهول باشد.
- ۲) در حالت مشرف شدن مال موقوفه به خرابی، عین موقوفه به فروش نمی رسد.
- ۳) واقف در هیچ حالتی نمی تواند از منافع موقوفه منتفع شود.
- ۴) قبول متولی برای ایجاد سمت وی شرط نیست.

۳۲- در کدام مورد، وقف باطل است؟

- ۱) وقف برای تأدیه نفقه زوجه واقف
- ۲) وقف عامی که مصرف آن، مجهول است.
- ۳) وقف بر مفهوم کلی که چند مصداق دارد.
- ۴) به سود واقف، شرطی برعهده موقوف علیهم گذاشته شده باشد.

۳۳- کدام مورد در خصوص وقف، صحیح نیست؟

- ۱) در موسساتی که برای امور خیریه تاسیس می شوند، اصولاً عین اموال حبس نمی شوند.
- ۲) در تردید میان وقفیت و ملکیت، اصل بر ملکیت است.
- ۳) وقف ملکی که در اجاره است، جایز است.
- ۴) در وقف بر اولاد و اولاد اولاد، اگر طبقه اول منقرض شوند و اولادی نداشته باشند، وقف باطل است.

۳۴- در عقد وقف اگر موقوف علیهم، مجهول باشند:

- ۱) عقد وقف باطل است.
- ۲) در وقت خاص، وقف باطل است و در وقف عام، منافع موقوفه در تحقیق و تبلیغ و نشر کتب در زمینه معارف اسلامی و عمران موقوفات مصرف می شود.
- ۳) در وقف عام و وقف خاص، منافع موقوفه در تحقیق و تبلیغ و نشر کتب در زمینه معارف اسلامی و عمران موقوفات مصرف می شود.
- ۴) در وقف خاص، منافع موقوفه در تحقیق و تبلیغ و نشر کتب در زمینه معارف اسلامی و عمران موقوفات مصرف می شود و در وقف عام، باطل است.

۳۵- اگر تصرفات مالک در ملک خود موجب ضرر همسایه شود:

- ۱) در صورتی که تصرفات او در حد متعارف و برای رفع حاجت یا دفع ضرر از خود باشد مسؤولیتی ندارد.
- ۲) هر نوع تصرفی که برای رفع حاجت یا دفع ضرر از مالک باشد مجاز است و مالک مسئول نیست.
- ۳) فقط در صورتی مسئول است که تصرفات او به قصد اضرار به همسایه باشد.
- ۴) چنانچه تصرفات او در حد متعارف باشد هیچ مسؤولیتی ندارد.

دوم- عقود و تعهدات به طور کلی

اقسام عقود و شرایط اساسی صحت معاملات

۳۶- تعلیق در انشاء و تعلیق در منشاء، چه اثری بر عمل حقوقی دارند؟

- ۱) هر دو اصولاً موجب بطلان می شوند.
- ۲) هیچ کدام اصولاً موجب بطلان نیستند.
- ۳) اولی موجب بطلان می باشد برخلاف دومی که اصولاً چنین نیست.
- ۴) اولی اصولاً موجب بطلان نیست برخلاف دومی.

۳۷- معامله اکراهی که توأم با اشتباه در شخص طرف معامله واقع شود، چه حکمی دارد؟

- ۱) اصولاً اشتباه آن را مخدوش ننموده و به دلیل اکراه، غیرنافذ است.
- ۲) اشتباه موجب بطلان آن شده و بحث غیرنافذ بودن ناشی از اکراه مطرح نمی شود.
- ۳) در صورت تنفیذ آن توسط مکره، صحیح می باشد هرچند اکراه به درجه ای باشد که عاقد فاقد قصد بوده باشد.
- ۴) اشتباه هیچ تأثیری بر آن نداشته و معامله مطلقاً غیرنافذ است.

۳۸- در انجام يك معامله، متعامل که قادر بر تکلم بوده، عقد را با اشاره قبول کرده است. این معامله چه وضعی دارد؟

- ۱) صحت معامله، منوط به تنفیذ بعدی آن با لفظ است.
- ۲) با امکان تکلم، اشاره برای صحت این معامله کافی نیست.
- ۳) فقط در صورتی صحیح است که طرف مقابل، قادر به تکلم نباشد.
- ۴) صحیح است.

۳۹- پس از بروز اختلاف بین زوجین، زوجه اقدام به اجرای مهریه خود از طریق مرجع ثبتی می کند. زوج یک روز پس از ابلاغ اجرائیه به وی، اقدام به فروش ملک خود به قیمت واقعی می کند. وضعیت حقوقی معامله مزبور چیست؟

- ۱) غیرنافذ است.
- ۲) اصولاً صحیح است.
- ۳) به دلیل اضرار به زوجه، قابل فسخ است.
- ۴) به دلیل نامشروع بودن جهت آن، باطل است.

۴۰- چنانچه مدیون برای فرار از دین، اموال خود را به یکی از نزدیکانش بفروشد، کدام مورد صحیح است؟

- ۱) در صورت اطلاع خریدار از قصد فروشنده برای فرار از دین، معامله باطل است، اعم از اینکه معامله صوری باشد یا خیر.
- ۲) چنانچه معامله صوری باشد، در صورتی باطل است که قصد فرار از دین محرز باشد.
- ۳) معامله اگر صوری نباشد، در مقابل اشخاص ثالث، غیرنافذ و مبیع قابل توقیف است.
- ۴) چنانچه معامله صوری نباشد، صحیح است، لیکن اخذ مال مورد انتقال از خریداری که از قصد فرار از دین آگاه بوده، جهت وصول طلب ممکن است.

۴۱- کدام یک از موارد زیر، در خصوص نقش قبولی در معاملات، صحیح است؟

- ۱) قبولی ایجاب پس از رد آن، در صورتی معتبر است که تغییری در مفاد ایجاب داده نشود.
- ۲) قبولی در عقد عینی، می تواند پس از قبض واقع شود.
- ۳) در تحقق قبولی در عقد رضایی، صرف رضا کافی است.
- ۴) قبولی باید به همان شکلی اعلام شود که ایجاب صورت گرفته است.

۴۲- وجود جهت نامشروع برای معامله چه اثری بر آن می گذارد؟

- ۱) در حالت تصریح به آن در معامله یا توافق ضمنی طرفین یا آگاهی طرفین از آن، معامله باطل می شود.
- ۲) صرفاً در حالت تصریح به آن در معامله یا توافق ضمنی طرفین بر آن بر اساس توافقات و تبنانی قبل از معامله و اوضاع و احوال معامله، موجب بطلان معامله می شود.
- ۳) صرفاً در حالت تصریح به آن در معامله باطل می شود.
- ۴) صرفاً در حالت آگاهی طرفین از وجود چنین جهتی، معامله باطل است.

۴۳- فردی شخص غایبی را به عنوان وکیل خود انتخاب می کند و مراتب را طی یک رایانامه (ایمیل) به اطلاع وی می رساند. این وکالت چگونه محقق می شود؟

- ۱) به اعلام اراده انشایی وکیل
- ۲) ارسال رایانامه قبول
- ۳) وصول رایانامه قبول به موکل
- ۴) با رضایت وکیل

۴۴- به ترتیب شرط معلوم بودن مورد معامله و شرط معین بودن مورد معامله به چه کیفیت در معاملات مطرح می شود؟

- ۱) شرط معلوم بودن به علم تفصیلی در عقود مبتنی بر مغاینه و به علم اجمالی در عقود مبتنی بر مسامحه مطرح شده و شرط معین بودن اصولاً در عقود مبتنی بر مغاینه و مسامحه مطرح می شود.
- ۲) شرط معلوم بودن به علم تفصیلی در تمام عقود مغاینه ای و به علم اجمالی در تمام عقود مسامحه ای مطرح شده و شرط معین بودن در تمام عقود مغاینه ای مطرح می شود.
- ۳) شرط معلوم بودن و نیز شرط معین بودن در تمام عقود مغاینه ای و مسامحه ای مطرح می شود.
- ۴) شرط معلوم بودن به علم تفصیلی در عقود معوض و به علم اجمالی در عقود رایگان مطرح شده و شرط معین بودن اصولاً در عقود مبتنی بر مغاینه و مسامحه مطرح می شود.

۴۵- نادر یک آپارتمان را به سهیلا به صورت مجانی صلح می کند در صورت حدوث سفاهت بر یکی از طرفین و سپس اقاله صلح، وضعیت این اقاله به چه نحو است؟
 (۱) اقاله مذکور با رعایت غبطه و مصلحت و اذن دادستان صحیح است.
 (۲) هرکدام از نادر و سهیلا که سفیه شده باشد اقاله آنان با اذن دادستان صحیح است.
 (۳) اگر نادر سفیه شده باشد اقاله صلح صحیح است.
 (۴) اگر سهیلا سفیه شده باشد اقاله صلح صحیح است.

۴۶- یک شرکت تولیدی آمادگی خود را برای فروش نوع مشخصی از محصولات خود با قیمتی معین آگهی می کند و فردای آن روز بازرگانی خرید مقدار معلوم از آن کالا را از طریق نامه اعلام می کند و مدیر شرکت سه ماه بعد از دریافت نامه تقاضای بازرگان را می پذیرد؛ در این حالت معامله چه وضعی دارد؟
 (۱) آگهی شرکت در حکم ایجاب است و با ارسال نامه خرید بازرگان عقد به طور صحیح منعقد می شود.
 (۲) آگهی شرکت در حکم ایجاب است و با قبول بازرگان عقد به طور صحیح منعقد می شود.
 (۳) معامله باطل است به علت عدم توالی بین ایجاب و قبول.
 (۴) مفاد نامه خرید بازرگان ایجاب تلقی شده و پس از قبول مدیر شرکت عقد به طور صحیح منعقد می شود.

۴۷- کدام گزینه در مورد «قبول» یک عقد و «اجازه» یک عقد صحیح نیست؟
 (۱) قبول بعد از رد و اجازه بعد از رد هر دو باطل و بی اثر است.
 (۲) قبول ضمنی و اجازه ضمنی هر دو صحیح و معتبر است.
 (۳) قبول باید در مهلت مقرر یا به فوریت صورت گیرد ولی اجازه مهلت ندارد.
 (۴) قبول باید با مفاد ایجاب و اجازه با مفاد عقد، بدون تبعیض منطبق باشد.

۴۸- وسایل و اشکال ابراز اراده در انعقاد اعمال حقوقی در نظام حقوق مدنی ایران اصولاً:
 (۱) محدود و اجباری است.
 (۲) در طول هم و اختیاری است.
 (۳) در عرض هم و اختیاری است.
 (۴) در عرض هم و اجباری است.

۴۹- در مذاکرات پیش از فروش یک باب آپارتمان، مالک به خریدار اظهار می دارد که فروش آپارتمان موقوف به موافقت بانک با وام درخواستی ظرف یکماه است. یک هفته بعد، ایجاب و قبول بیع میان طرفین بدون ذکر تعلیق واقع می شود، در حالی که در اراده فروشنده، ایجاب عقد معلق بر موافقت بانک واقع شده، لکن اراده خریدار بر قبول عقد بدون تعلیق بوده است. چنانچه سه روز پس از ایجاب و قبول، بانک با وام مزبور موافقت کند، معامله یاد شده چه حکمی دارد؟
 (۱) غیرنافذ منعقد شده و با تحقق شرط معلق علیه، نافذ شده است.
 (۲) صحیحاً و به نحو منجز واقع شده است.
 (۳) صحیحاً و به نحو معلق واقع شده است.
 (۴) باطل است.

۵۰- حسین طی ایمیلی به رضا ایجاب فروش یک دستگاه خودرو می دهد و مهلت یک هفته برای پاسخ رضا نسبت به ایجاب تعیین می نماید. آنگاه رضا در روز ششم از مهلت مقرر، متن «دستگاه خودرو مزبور را خریدم» را نوشته و دکمه رایانه را جهت ارسال پیام الکترونیکی می فشارد. در صورتی که در حین ارسال پیام، برق قطع شود و پیام سه روز بعد به صندوق دریافت پست الکترونیکی حسین واصل شود:
 (۱) عقد واقع شده است به شرطی که حسین قبل از لحظه ارسال جواب، از ایجابش رجوع نکرده باشد.
 (۲) ایجاب متقابل است که نیاز به قبول حسین دارد.
 (۳) عقد واقع شده است هرچند قبل از لحظه ارسال جواب، حسین رجوع از ایجاب کرده باشد.
 (۴) عقد واقع نشده است.

هرگونه تکثیر، مطالعه و استفاده بدون اجازه کتبی از مؤسسه آموزش عالی فاضل به لحاظ قانونی و شرعی غیر مجاز بوده و موجب ضمان می گردد.

فاضل توربو

جمع بندی و حل تست وکالت ۱۴۰۲

پاسخنامه

- ۱- گزینه ۲ صحیح است. با استناد به ماده ۷۲ ق.م. و ر.ک به حاشیه ۲ ماده ۷۳ در کتاب قانون مدنی در کتاب نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر ناصر کاتوزیان
- ۲- گزینه ۴ صحیح است. درستی گزینه «۱» با استناد به مواد ۶۲ و ۶۳ ق.م. و صحت گزینه «۲» با استناد به ماده ۶۴ ق.م. و صحیح بودن گزینه «۳» با استناد به ماده ۷۴ ق.م. معلوم می شود. ماده ۶۲ ق.م. «در صورتی که موقوف علیهم محصور باشند خود آن ها قبض می کنند و قبض طبقه اولی کافی است و اگر موقوف علیهم غیر محصور یا وقف بر مصالح عامه باشد، متولی وقف و الا حاکم قبض می کند.» ماده ۶۳ ق.م. «ولی و وصی محجورین از جانب آن ها موقوفه را قبض می کنند و اگر خود واقف تولیت را برای خود قرار داده باشد، قبض خود او کفایت می کند.» ماده ۶۴ ق.م. «مالی را که منافع آن موقتاً متعلق به دیگری است می توان وقف نمود و همچنین وقف ملکی که در آن حق ارتفاق موجود است جائز است بدون اینکه به حق مزبور خللی وارد آید.» ماده ۷۴ ق.م. «در وقف بر مصالح عامه اگر خود واقف نیز مصداق موقوف علیهم واقع شود می تواند منتفع گردد.»
- ۳- گزینه ۱ صحیح است. درستی گزینه «۱» با استناد به بند ۲ ماده ۵۱ ق.م. و نادرستی گزینه های «۲»، «۳» و «۴» به ترتیب با استناد به مواد ۵۳، ۴۴ و ۴۹ ق.م. مشخص می شود. ماده ۵۱ ق.م. «حق انتفاع در موارد ذیل زایل می شود: ۱- در صورت انقضاء مدت ۲- در صورت تلف شدن مالی که موضوع انتفاع است.» ماده ۵۳ ق.م. «انتقال عین از طرف مالک به غیر موجب بطلان حق انتفاع نمی شود ولی اگر منتقل الیه جاهل باشد که حق انتفاع متعلق به دیگری است اختیار فسخ معامله را خواهد داشت.» ماده ۴۴ ق.م. «در صورتی که مالک برای حق انتفاع مدتی معین نکرده باشد حبس مطلق بوده و حق مزبور تا فوت مالک خواهد بود مگر اینکه مالک قبل از فوت خود رجوع کند.» ماده ۴۹ ق.م. «مخارج لازمه برای نگاهداری مالی که موضوع انتفاع است بر عهده منتفع نیست مگر این که خلاف آن شرط شده باشد.»
- ۴- گزینه ۲ صحیح است. ر.ک به مواد ۴۶، ۵۸ و ۴۷۵ ق.م. و اطلاق لفظ مال در این ماده از حیث منقول یا غیرمنقول بودن و مفهوم موافق ماده ۴۷۵ ق.م. به این بیان که وقتی اجاره مال مشاع جایز است اجاره مال مفروز به طریق اولی جایز است.
- ۵- گزینه ۴ صحیح است. با استناد به مواد ۴۵ و ۴۶ ق.م. در مورد حق انتفاع و مواد ۵۸ و ۶۹ ق.م. در مورد وقف. نادرستی گزینه «۱» به دلیل کلمه «برخی» و مخالفت با ماده ۴۷ ق.م. است. صحیح نبودن گزینه «۲» به دلیل مخالفت با ماده ۴۸ ق.م. و نیز این است که با سوءاستفاده یا تعدی یا تفریط منتفع، ید او به موجب ماده ۵۲ ق.م. از امانی به ضمانی مبدل می شود اما چنین امری از اسباب زوال حق انتفاع، مذکور در مواد ۵۱ (و حواشی ۱ و ۲ این ماده و حاشیه ۱ ماده ۵۳ ق.م. در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر ناصر کاتوزیان) و ۴۴ ق.م. نمی باشد. نادرستی گزینه «۳» به دلیل مخالفت با ماده ۵۳ ق.م. است. زیرا منتقل الیه نمی تواند عقد موجد حق انتفاع را فسخ کند و فقط در صورت جهل به وجود حق انتفاع در مال موضوع معامله، حق فسخ معامله انجام شده را دارد.
- ۶- گزینه ۱ صحیح است.
- ۷- گزینه ۴ صحیح است. با استناد به حواشی ۲ و ۴ ماده ۱۸ ق.م. و حواشی ۲ و ۳ ماده ۲۰ ق.م. در کتاب قانون مدنی در کتاب نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر ناصر کاتوزیان. طبق حاشیه ۲ ماده ۱۸ ق.م. دعوایی که موضوع آن حق غیرمنقول است به تابعیت از حق، غیرمنقول است، مانند دعای تصرف و خلع ید امانی و غاصبانه و اجبار فروشنده ملک بر تسلیم مبیع و دعای که موضوع آن تملک مال غیرمنقول است (دعای فسخ و بطلان و عدم نفوذ معامله انجام شده) و طبق حاشیه ۴ ماده ذکر شده دعای مربوط به اجرت المثل و خسارات وارد بر املاک، غیرمنقول است. مطابق حاشیه ۲ ماده ۲۰ ق.م. تعهد یا دینی که موضوع آن به طور مستقیم مال غیرمنقول باشد (مانند تعهد به تسلیم ملک) به تابعیت از موضوع آن، غیرمنقول است. پس، در ماده ۲۰ فرض شده است که موضوع قرض و ثمن و مال الاجاره پول یا مال منقول دیگری است و به اطلاق آن نباید اعتماد کرد و مطابق حاشیه ۳ این ماده، اجرت المثل را نباید با مال الاجاره در این ماده قیاس کرد و در هر حال منقول شمرد. دعوی اجرت المثل املاک باید در محل وقوع ملک اقامه شود.
- ۸- گزینه ۳ صحیح است. با استناد به ماده ۳۷ ق.م. نظر مشهور و قانون مدنی بر آن است که در تعارض بین مالکیت سابق و تصرف فعلی، تصرف فعلی یک اماره بوده و بر مالکیت سابق مدعی ترجیح دارد و تنها با اقرار متصرف به مالکیت سابق مدعی، اماره تصرف از اعتبار ساقط شده و مالکیت سابق مدعی، استصحاب می شود. در واقع در این حالت انقلاب دعوی رخ می دهد یعنی متصرف (که منکر بود) جای خود را به مالک سابق (که مدعی بوده) می دهد و جای مدعی و منکر عوض شده و زین پس متصرف مدعی است و باید انتقال ملک به سبب ناقل صحیح به خود را اثبات نماید. البته مرحوم دکتر کاتوزیان معتقدند که مالکیت سابق مدعی با هر یک از ادله اثبات دعوی (حتی غیر از اقرار) اثبات شود همین است اما نظر مشهور ارجح است. ایراد گزینه «۱» برخلاف صحیح بودن آن است. ایراد گزینه «۲» آن است که سند عادی نیاز به احراز و تأیید دادگاه به موجب حکم دارد. ایراد گزینه «۴» آن است که با اقرار متصرف، اماره تصرف از اعتبار ساقط می شود. صحت گزینه «۳» با لحاظ ماده ۳۷ و توضیحات فوق معلوم می شود.
- ۹- گزینه ۴ صحیح است. به استناد ماده ۱۰۲ و ۱۰۳ قانون مدنی. گزینه «۱» نادرست است، با توجه به حاشیه یک ماده ۱۰۲ کتاب نظم مرحوم استاد دکتر کاتوزیان. گزینه «۲» نادرست است زیرا در گزینه «۲» عبارت مطلقاً عنوان شده که ارتفاق را زایل نمی کند در حالی که می بایست عنوان شود اصولاً؛ زیرا یکی از استثنائات آن تصریح بر خلاف آن است (ماده ۱۰۲). قسمت ادامه هم برخلاف ماده ۱۰۳ است. گزینه «۳» نادرست است زیرا قسمت اول گزینه مانند گزینه «۲» می بایست از عبارت اصولاً استفاده شود و قسمت دوم هم برخلاف ماده ۱۰۶ می باشد.
- ۱۰- گزینه ۴ صحیح است. با توجه به ماده ۸۳ قانون مدنی، متولی نمی تواند تولیت را به دیگری تفویض کند مگر آن که واقف در ضمن وقف به او اذن داده باشد ولی اگر در ضمن وقف شرط مباشرت نشده باشد می تواند وکیل بگیرد پس در واقع در تولیت اصل بر عدم تفویض است مگر با اذن واقف و اصل بر توکیل است مگر اینکه شرط مباشرت متولی شده باشد، پس ایراد گزینه های ۱ و ۲ مشخص گردید. همچنین با توجه تبصره ۳ ماده ۴ قانون اوقاف: در موقوفاتی که شرط مباشرت نشده باشد هر گاه متولی برای انجام تمام یا

قسمتی از امور مربوط به موقوفه و کیلی انتخاب کند وکیل مزبور باید توانایی انجام مورد وکالت را داشته باشد در صورتی که وکیل انتخابی به تشخیص سازمان قادر به ایفاء وظایف محوله نباشد مراتب کتباً به متولی ابلاغ خواهد شد هر گاه ظرف دو ماه برای متولیان مقیم ایران و چهار ماه برای متولیان مقیم خارج از کشور، متولی، اقدام به تغییر وکیل ننماید موضوع به دادگاه صالح احاله و پس از ثبوت عدم توانایی وکیل مزبور با ابلاغ سازمان از دخالت ممنوع می شود این حکم شامل وکلایی که قبلاً نیز انتخاب شده‌اند خواهد بود. لذا ایراد گزینه «۳» نیز مشخص گردید.

۱۱- **گزینه ۲ صحیح است.** با استناد به مواد ۶۴ و ۶۵ ق.م. همچنین ر.ک به حاشیه ۱ ماده ۶۵ در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر ناصر کاتوزیان. لازم به ذکر است که دادن مالکیت منفعت به صورت موقت یا حق انتفاع یا حق ارتفاق از سوی مالک به دیگری هیچ مانعیتی در صحت وقف ایجاد نمی کند. اما دادن منفعت ملک به صورت دائم به دیگری، مانع صحت وقف است؛ زیرا وقف ملکی که منافع دائم آن به دیگری تعلق دارد (مسلوب المنفعه) صحیح نیست (ر.ک به حاشیه ۱ ماده ۶۴ ق.م در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر ناصر کاتوزیان).

۱۲- **گزینه ۳ صحیح است.** با استناد به ماده ۱۳۲ ق.م. لازم به ذکر است که برای جواز تصرف مالک در فرض سوال، دو شرط می بایست جمع باشد: به مقدار متعارف بودن تصرف و برای رفع حاجت یا رفع ضرر بودن آن از مالک متصرف.

۱۳- **گزینه ۱ صحیح است.** با استناد به مواد ۴۵ حق انتفاع را فقط درباره شخص یا اشخاصی می توان برقرار کرد که در حین ایجاد حق مزبور وجود داشته باشند ولی ممکن است حق انتفاع تبعاً برای کسانی هم که در حین عقد به وجود نیامده‌اند برقرار شود و براساس ماده ۶۹ ق.م. وقف بر معدوم صحیح نیست مگر به تبع موجود.

۱۴- **گزینه ۴ صحیح است.** مستند درستی گزینه «۴» ماده ۲۰ ق.م و حاشیه ۳ آن ماده است، همچنین طبق حاشیه ۴ ماده ۱۸ ق.م در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر کاتوزیان، دعوی مربوط به اجرت المثل و خسارات وارد بر املاک، غیر منقول است لذا گزینه «۱» که به صورت عام اجرت المثل هر نوع مال را منقول محسوب میدارد گزینه صحیحی نیست. و نیز مطابق ماده ۱۶ ق.م. مطلق اشجار و شاخه های آن مادام که بریده یا کنده نشده غیر منقول است و مطابق ماده ۱۵ همان قانون ثمره و حاصل مادام که چیده یا درو نشده باشد غیر منقول است.

۱۵- **گزینه ۲ صحیح است.** با استناد به ماده ۴۴ ق.م. گزینه «۱» با لحاظ حاشیه ۳ ماده ۵۱ ق.م در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر ناصر کاتوزیان نادرست است. گزینه «۴» با استناد به ماده ۵۳ ق.م نادرست است. در گزینه «۳»، تعدی و تفریط منتفع که موجب ضرر فاحش گردد بیان شده است. این امر با لحاظ ماده ۵۲ ق.م و مفهوم مخالف ماده ۵۰ ق.م موجب ضمانی شدن ید منتفع می گردد اما از اسباب زوال حق انتفاع (مذکور در مواد ۴۴، ۴۵ و ۵۱ ق.م) نمی باشد.

۱۶- **گزینه ۲ صحیح است.** جهت درستی گزینه «۲» ر.ک به ماده ۳۷ ق.م. همچنین با توجه به حواشی ۳ و ۹ ماده ۳۵ ق.م در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر کاتوزیان گزینه «۴» نادرست و مطابق با ماده ۳۶ ق.م و حاشیه ۱ آن در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر کاتوزیان گزینه ۳ صحیح نمیباشد چرا که اصل بر آن است که تصرف متصرف فعلی مشروع است و مدعی مالکیت باید غیر مشروع بودن آن را ثابت نماید و در صورت عدم اثبات، اماره ی تصرف معتبر خواهد بود. لازم به ذکر است که گزینه «۱» طبق نظر مرحوم دکتر کاتوزیان (حاشیه ۱ ماده ۳۷ ق.م در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر کاتوزیان) صحیح می باشد و گزینه «۲» مطابق متن ماده ۳۷ ق.م و نظر مشهور فقها و علما صحیح است. طبیعتاً در یک سوال در حالت تعارض بین دو گزینه که یکی حاوی نظر مقنن و دیگری حاوی نظر اساتید است نظر قانونگذار ارجح است.

۱۷- **گزینه ۴ صحیح است.** ر.ک به مواد ۵۶ و ۶۲ ق.م.

۱۸- **گزینه ۳ صحیح است.** ر.ک به مواد ۶۷ و ۵۸ ق.م و حاشیه ۱ ماده ۵۸ و نیز ماده ۵۵ ق.م و حاشیه ۲ آن و ماده ۶۴ ق.م و حاشیه ۱ آن در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر ناصر کاتوزیان.

۱۹- **گزینه ۳ صحیح است.** ر.ک به ماده ۳۷ ق.م و حاشیه ۱ این ماده در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر ناصر کاتوزیان.

۲۰- **گزینه ۴ صحیح است.** ر.ک به حاشیه ۳ از ماده ۲۵ ق.م حواشی ۵ و ۷ از ماده ۳۵ ق.م و حاشیه ۱ از ماده ۱۳۲۴ ق.م در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر کاتوزیان و نیز بندهای ۲۰۷ تا ۲۱۱ از کتاب اموال و مالکیت نوشته مرحوم دکتر ناصر کاتوزیان.

۲۱- **گزینه ۱ صحیح است.** ر.ک ماده ۵۶ آیین نامه اجرای مفاد اسناد رسمی و ماده ۶۳ قانون اجرای احکام مدنی و نیز ر.ک به حاشیه ۱۰ از ماده ۳۵ ق.م در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر کاتوزیان.

۲۲- **گزینه ۳ صحیح است.** ر.ک به مواد ۴۶ (و حواشی ۱ و ۲ آن در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر ناصر کاتوزیان) و ۴۵ و ۸۵ ق.م و حاشیه ۴ این ماده در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر ناصر کاتوزیان

۲۳- **گزینه ۲ صحیح است.** با استناد به ماده ۵۳ ق.م از آنجا که سعید، خود ملتزم به قرارداد واگذاری حق انتفاع است و میترا قائم مقام سعید است و اینکه بر اساس ماده ۲۱۹ ق.م قائم مقام، موظف به رعایت آثار قرارداد موجد حق انتفاع است لذا میترا نمی تواند از منافع که حق استفاده آن برای پارمیدا است بهره برداری نماید و باید حق پارمیدا را نسبت به استفاده از منافع مراعات نماید و در صورتی می تواند از منافع بهره برداری کند که عقد موجد حق انتفاع، فسخ شود.

۲۴- **گزینه ۲ صحیح است.** ر.ک به ماده ۵۱ ق.م و حاشیه ۱ ماده ۵۳ ق.م و ماده ۴۴ و حواشی آن و ماده ۵۲ ق.م. توجه شود که تعدی یا تفریط منتفع، ید او را ضمانی می نماید اما موجب زوال حق انتفاع نمی شود.

۲۵- **گزینه ۳ صحیح است.** ر.ک به حاشیه ۲ از ماده ۴۷ و حاشیه ۱ از ماده ۸۰۲ ق.م در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر کاتوزیان

- ۲۶- گزینه ۴ صحیح است. ر.ک به ماده ۵۶ ق.م و حواشی ۶ و ۷ این ماده در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر کاتوزیان و نیز ماده ۸۲۸ ق.م و حاشیه ۲ این ماده در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر کاتوزیان.
- ۲۷- گزینه ۲ صحیح است. وصیت بر نامحصور ایقاع است. ر.ک به مواد ۵۶ و ۸۲۸ ق.م.
- ۲۸- گزینه ۴ صحیح است. ر.ک به ماده ۷۲ ق.م و حواشی ۳ و ۴ این ماده در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر کاتوزیان. شرط عوض در عقود رایگان اصولاً صحیح است بجز وقف که شرطی باطل است. این شرط اگر به موقوفه سرایت کند مانند آنچه در ماده ۷۲ ق.م آمده علاوه بر باطل بودن، مبطل نیز است. البته شرط صرف بخشی از منافع وقف برای اداری دیون واقف یا تأمین معیشت او موجب بطلان همین بخش از وقف می شود.
- ۲۹- گزینه ۳ صحیح است. ر.ک به مواد ۴۹۹، ۳۴۹، ۸۸ و ۸۹، ۸۳، ۸۶ ق.م و ۶ قانون اوقاف. حواشی ماده ۸۳ ق.م در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر کاتوزیان مطالعه شود.
- ۳۰- گزینه ۱ صحیح است. ر.ک به ماده ۸۳ ق.م. همچنین ر.ک به حاشیه ۱ ماده ۸۲ و حاشیه ۴ ماده ۸۳ و حاشیه ۳ ماده ۸۳ ق.م در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر ناصر کاتوزیان.
- ۳۱- گزینه ۴ صحیح است. ر.ک به مواد ۷۱ ق.م و ۸ قانون اوقاف، مواد ۷۴، ۷۲ ق.م و ماده ۷۶ ق.م و حاشیه آن در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر کاتوزیان.
- ۳۲- گزینه ۱ صحیح است. ر.ک به ماده ۷۲ ق.م و حاشیه ۲ ماده ۷۳ ق.م و حاشیه ۳ و ۴ ماده ۷۱ ق.م و حاشیه ۳ ماده ۷۲ ق.م.
- ۳۳- گزینه ۴ صحیح است. ر.ک به حواشی ۲ و ۷ ماده ۵۶ ق.م در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر ناصر کاتوزیان و ماده ۶۴ ق.م و تبصره ماده ۸ قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه مصوب ۱۳۶۳. حالتی که نسل موقوف علیهم منقرض می شود درآمد موقوفه متعذرالمصرف می شود و با استناد به تبصره ماده ۸ قانون فوق الذکر، با تشخیص تحقیق اوقاف، در موارد اقرب به غرض واقف در محل به مصرف می رسد. لذا وقف در چنین حالتی باطل نمی شود.
- ۳۴- گزینه ۱ صحیح است. ر.ک به ماده ۷۱ ق.م و ماده ۸ قانون اوقاف. توجه کنیم که ماده ۸ قانون اوقاف در خصوص مصرف مجهول و نه موقوف علیهم مجهول سخن می گوید ولی ماده ۷۱ ق.م به صورت مطلق سخن می گوید و وقف بر مجهول را صحیح نمی داند. لذا اگر بحث از موقوف علیهم مجهول شد وقف باطل است خواه وقف عام یا خاص باشد ولی اگر بحث مجهول المصرف بودن منافع موقوفه شد به ماده ۸ قانون اوقاف استناد می کنیم.
- ۳۵- گزینه ۱ صحیح است. با استناد به ماده ۱۳۲ ق.م.
- ۳۶- گزینه ۳ صحیح است. با استناد به مواد ۱۸۹، ۶۹۹، ۱۰۶۸ و ۱۱۳۵ ق.م و حواشی آن ها در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر ناصر کاتوزیان
- ۳۷- گزینه ۱ صحیح است. با استناد به مواد ۲۰۱ و ۲۰۳ ق.م. توجه شود که اصولاً اُستبایه در شخص طرف معامله، به صحت معامله خللی وارد نمی کند مگر در مواردی که شخصیت طرف علت عمده عقد بوده باشد (ماده ۲۰۱ ق.م). همچنین اصولاً اکراه، معنوی بوده و موجب غیرنافذ شدن معامله می شود (ماده ۲۰۳ و بخش اول ماده ۱۰۷ ق.م)؛ اما استثنائاً اکراه، مادی بوده و موجب بطلان عقد می شود (بخش اخیر ماده ۱۰۷۰ ق.م). هرچند بحث تقسیم اکراه به مادی و معنوی، اصطلاحاتی است که توسط حقوقدانان بیان شده و در این زمینه به ماده ۱۰۷۰ ق.م استناد می کنند. اما این تقسیم و استدلال آنان شامل اکراه در تمام معاملات و ایقاعات می شود. اکراه مادی موجب بطلان عمل حقوقی اعم از عقد و ایقاع می شود اما اکراه معنوی اصولاً موجب غیرنافذ شدن عمل حقوقی اعم از عقد و ایقاع است و استثنائاً ایقاعات طلاق، رجوع از طلاق، فسخ های فوری (فسخ نکاح) (ماده ۱۱۳۱ ق.م)، فسخ به دلیل خیار عیب (ماده ۴۳۵ ق.م)، خیار غبن (ماده ۴۲۰ ق.م)، خیار رویت و تخلف وصف (ماده ۴۱۵ ق.م) و خیار تدلیس (ماده ۴۴۰ ق.م) و اخذ به شفعه در حالت اکراه معنوی، باطل می گردند.
- ۳۸- گزینه ۴ صحیح است. اصولاً مُبرِزها (وسایل ابراز اراده باطنی) یعنی لفظ، نوشته، اشاره و عمل، در عرض هم هستند و طرفین معامله می توانند هر وسیله ای را که خواستند برای ابراز اراده باطنی انتخاب می کنند مگر در نکاح (مواد ۱۰۶۲ و ۱۰۶۶ ق.م) و طلاق (ماده ۱۱۳۴ ق.م). نظر به عبارات فوق، باید گفت ماده ۱۹۲ ق.م مفهوم مخالف ندارد.
- ۳۹- گزینه ۲ صحیح است. با استناد به ماده ۲۱ قانون نحوه اجرای محکومیت های مالی، انتقال مال به دیگری به هر نحو به وسیله مدیون با انگیزه فرار از ادای دین به نحوی که باقیمانده اموال برای پرداخت دیون کافی نباشد، موجب حبس تعزیری یا جزای نقدی درجه شش یا جزای نقدی معادل نصف محکوم به یا هر دو مجازات می شود و در صورتی که منتقل الیه نیز با علم به موضوع اقدام کرده باشد در حکم شریک جرم است. در این صورت عین آن مال و در صورت تلف یا انتقال، مثل یا قیمت آن از اموال انتقال گیرنده به عنوان جریمه اخذ و محکوم به از محل آن استیفاء خواهد شد. برای تحقق معامله به انگیزه فرار از ادای دین شرایطی توسط حقوقدانان بیان شده است: این شرایط عبارتند از:
- ۱- انجام معامله یا ایقاع ۲- قصد اضرار به بستانکاران ۳- ایجاد ضرر به حال بستانکاران ۴- حال و مسلم و منجر بودن دین مسبوق بر معامله ۵- علم طرف معامله از انگیزه فرار از ادای دین. برای تحقق شرط سوم، طبق ماده ۲۱ قانون نحوه اجرای محکومیت های مالی لازم است «باقیمانده اموال برای پرداخت دیون کافی نباشد». اساتید حقوق بیان کرده اند که این شرط زمانی محقق است که بدهکار در اثر معامله تهی دست شده باشد یا معامله، تهی دستی او را تشدید کرده باشد. در حالی که در فرض سوال، زوج اقدام به فروش ملک خود به قیمت واقعی نموده است. یعنی معامله موجب تهی دستی یا تشدید تهی دستی وی نشده و وضعیت مالی او همان است که قبل از معامله بوده است. از این رو شرط سوم معامله به انگیزه فرار از ادای دین رخ نداده و معامله ای اصولاً صحیح واقع شده است مگر اینکه یکی از ارکان معامله و شرایط اساسی صحت معاملات (ماده ۱۹۰ ق.م یا مواد دیگر بیانگر شرایط صحت معامله) مخدوش شده باشد. به همین

دلیل است که گزینه «۲» بیان نموده معامله اصولاً صحیح است. زیرا استثنائاً به دلیل فقدان برخی شرایط صحت، ممکن است معامله صحیح نباشد.

۴۰- گزینه ۴ صحیح است. با استناد به ماده ۲۱ قانون نحوه اجرای محکومیت های مالی مصوب ۱۳۹۴ و با لحاظ نظرات حقوقدانان، معامله مذکور در سوال، بین طرفین آن صحیح بوده و در برابر طلبکاران، غیر قابل استناد بوده و طلبکاران می توانند تقاضای ابطال چنین معامله ای را بنمایند و مال مورد معامله را جهت وصول طلب خود توقیف کنند. گزینه های «۱» و «۳» با توجه به مطالب فوق، ناصحیح هستند. گزینه «۲» نادرست است. زیرا معامله صوری به دلیل فقدان قصد انشاء، باطل است خواه قصد فرار از دین محرز باشد یا نه.

۴۱- گزینه ۲ صحیح است. عقد عینی، عقدی سه رکنی است که ارکان آن عبارت است از: ایجاب، قبول و قبض. تحقق قبولی منوط به وجود ایجاب قبل از آن و بقای ایجاب است اما منوط به قبل از قبض بودن قبول نیست. لذا قبولی می تواند قبل یا بعد از قبض در عقود عینی واقع شود. از مطلب فوق فهمیده می شود که در صورت رد ایجاب، ایجاب باطل می گردد و دیگر موجود نیست تا مورد قبول قرار گیرد. از این رو گزینه «۱» ناصحیح است. از سوی دیگر صرف رضای باطنی حاکی از قبولی و یا ایجاب نبوده و باید به نحوی قصد ابراز گردد و لذا گزینه «۳» نیز نادرست است. اما لزومی ندارد که قبولی به همان شکلی که ایجاب صورت گرفته شکل بگیرد. طرفین عقد اصولاً در انتخاب مبرزها (وسایل ابراز اراده باطنی) آزاد هستند و می توانند لفظ، نوشته، اشاره یا عمل را برگزینند مگر در نکاح (مواد ۱۰۶۲ و ۱۰۶۶ ق.م) و طلاق (ماده ۱۱۳۴ ق.م). به همین دلیل گزینه «۴» نادرست می باشد. برای توجیه پاسخ فوق به ماده ۱۹۱ ق.م، حواشی ۱ و ۲ ماده ۱۹۲ ق.م و ماده ۱۹۳ ق.م و حاشیه ۸ ماده ۱۹۴ ق.م در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر ناصر کاتوزیان مراجعه نمایید.

۴۲- گزینه ۲ صحیح است. با استناد به ماده ۲۱۷ ق.م. این ماده مقرر می دارد: «در معامله لازم نیست که جهت آن تصریح شود ولی اگر تصریح شده باشد باید مشروع باشد و الا معامله باطل است». مرحوم دکتر کاتوزیان می فرماید: «انگیزه نامشروع در صورتی عقد را باطل می کند که یا مشترک بین دو طرف باشد یا هر دو آگاه از آن باشند». اما بنابر نظر صحیح تر از دکتر سیدحسین صفایی در کتاب دوره مقدماتی حقوق مدنی (ج ۲) «قواعد عمومی قراردادها» می توان گزینه «۲» را صحیح دانست. این استاد بزرگوار می فرماید: «ممکن است سوال کنند: چرا برای بطلان معامله به علت داشتن جهت نامشروع، تصریح به آن در قرارداد یا توافق ضمنی طرفین بر آن به نحوی که به منزله تصریح باشد لازم است؟ در پاسخ به این سوال می توان گفت که قانونگذار اصولاً کاری به اغراض و دواعی و انگیزه های متعاملین که شخصی و مربوط به نفسانیات آن هاست ندارد. استواری معاملات اقتضا می کند که به این گونه انگیزه ها ترتیب اثر داده نشود، مگر اینکه وارد قلمرو توافق و تراضی طرفین شده باشد. تا وقتی که جهت معامله صرفاً جنبه شخصی دارد و در قرارداد ذکر یا بر آن توافق ضمنی نشده است، نباید نامشروع بودن آن را سبب بطلان معامله دانست؛ چه ممکن است طرف دیگر اصلاً از آن اطلاع نداشته باشد و حکم به بطلان معامله موجب زیان وی گردد. اما همین که جهت نامشروع در قرارداد تصریح یا حتی بدون تصریح مورد توافق ضمنی طرفین واقع شد، دیگر جنبه شخصی و خصوصی خود را از دست می دهد و از عناصر قرارداد تلقی می شود. در اینجاست که قانونگذار برای حفظ منافع جامعه و به مقتضای نظم عمومی دخالت و قرارداد را باطل اعلام می کند. منظور از نامشروع در اینجا نیز غیر قانونی به معنی وسیع کلمه و به دیگر سخن، مخالف قواعد آمره حقوقی و شرعی است. در هر مورد که جهت معامله برخلاف قواعد آمره و نظم عمومی باشد، نامشروع تلقی می شود، هرچند که نص خاص قانونی در آن مورد وجود نداشته باشد، مانند اجازه یا خرید وسیله نقلیه به منظور عبور غیر قانونی از مرز یا خرید انگور برای تهیه نوشابه الکلی و خرید لوازم و مواد اولیه برای ساخت اسلحه غیر مجاز».

۴۳- گزینه ۱ صحیح است. در مورد زمان تشکیل عقد مکاتبه ای نظرات و بحث های زیاد شده است، نظر استاد کاتوزیان که ذیل ماده ۱۹۴ در کتاب نظم کنونی نیز آمده است مبتنی بر تشکیل عقد در زمان «اعلام قطعی قبول» است، گذشته از این طبق ماده ۶۵۷ قانون مدنی وکالت با قبول وکیل محقق می شود و اطلاع موکل از قبول لازم نیست، بنابراین در فرض سوال صرف اعلام اراده انشایی وکیل که حتی می تواند به صورت انجام مورد وکالت باشد برای تحقق وکالت کافی است.

گزینه «۲» صحیح نیست چون ارسال رایانامه برای اعلام قبولی موضوعیت ندارد. گزینه «۳» صحیح نیست چون وکالت با قبول وکیل محقق می شود و نیاز به اطلاع موکل از قبول وکالت نیست. گزینه «۴» صحیح نیست، چون رضایت درونی وکیل برای تحقق وکالت کافی نیست و باید اراده انشایی وکیل مبتنی بر رضایت او اعلام شود.

۴۴- گزینه ۱ صحیح است. ر.ک به ماده ۲۱۶ ق.م و حواشی آن در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر ناصر کاتوزیان. شرط معلوم بودن مورد معامله به علم تفصیلی در عقود مغایه ای (برخی عقود معوض) و به علم اجمالی در عقود مسامحه ای (برخی عقود معوض و تمام عقود رایگان) مطرح شده و شرط معین بودن مورد معامله اصولاً در عقود مغایه ای و مسامحه ای به جز عقد جعاله (ماده ۵۶۴ ق.م) مطرح می شود. منظور از عقود مغایه ای، عقود مبتنی بر سود و زیان بوده و مراد از عقود مسامحه ای عقود مبتنی بر گذشت، ارفاق، احسان و اهداف اخلاقی است.

۴۵- گزینه ۳ صحیح است. ر.ک به ماده ۱۲۱۴ ق.م. اگر سهیلا سفیه شده باشد اقاله آنان باطل است چون این اقاله برای سهیلا صرفاً مضر است و با تنفیذ بعدی سرپرست یا دادستان هم صحیح نمی شود.

۴۶- گزینه ۳ صحیح است. نکته: آگهی شرکت تولیدی را نمی توان ایجاب تلقی کرد بلکه باید آن را گونه ای پیشنهاد فروش دانست. زیرا مفاد آگهی مزبور صرفاً ابراز میل شرکت به فروش فرآورده خویش است و دلیلی بر اراده انشایی عقد در آگهی وجود ندارد، بنابراین مفاد نامه بازرگان را می توان نخستین انشاء و ایجاب تلقی کرد. اما چون قبول این ایجاب به وسیله شرکت سه ماه پس از دریافت نامه بازرگان انجام شده توالی بین ایجاب و قبول منتفی بوده عقد مزبور را باید باطل دانست.

۴۷- گزینه ۴ صحیح است. دکتر قربانی لاجوایی معتقدند: «قبول» باید با مفاد «ایجاب» مطابقت داشته باشد؛ در غیر این صورت به منزله ی رد ایجاب و انشای «ایجاب متقابل» است، البته درجه ی مطابقت لازم بین قبول و ایجاب در همه ی عقود یکسان نیست. در «عقود

رایگان»، مخاطب ایجاب می تواند ایجاب را تجزیه و آن را نسبت به بخشی از مال موضوع ایجاب قبول کند؛ به عنوان مثال در وصیت تملیکی، اختیار موصی له که مخاطب ایجاب است برای تجزیه وصیت و قبول آن بابت بخشی از موصی به پذیرفته شده است یا در وقف، موقوف علیه می تواند وقف را نسبت به بخشی از مال قبول کند؛ مثلاً اگر دو قطعه زمین مجزا با مساحت معلوم وقف شده است، موقوف علیه می تواند وقف یکی از آن ها را قبول کند، ولی در «عقود معوض»، مخاطب ایجاب نمی تواند آن را تجزیه کند؛ به عنوان مثال اگر موجب، ایجاب فروش ده تن گندم با قیمت هر تن پانصد هزار تومان اعلام کرده باشد، مخاطب نمی تواند خرید پنج تن با همان قیمت را قبول کند، اگر به این ترتیب اراده ی خود برای قبول را اعلام کند، این اعلام اراده به معنای انشای ایجاب متقابل و رد ایجاب قبلی است. در «تنفیذ عقد غیرنافذ»، مطابقت کامل بین تنفیذ و عقد انشا شده، لازم نیست و تنفیذ کننده می تواند تا جایی که موجب ورود ضرر به اصیل نمی شود در زمان تنفیذ، عقد را تجزیه کند؛ مثلاً اگر یک دستگاه خودرو و یک قطعه زمین که هر دو متعلق به یک مالک هستند با قیمت هایی مجزا و معلوم ضمن یک عقد به صورت فصولی به اصیل فروخته شده باشند، مالک می تواند در زمان تنفیذ، فروش اتومبیل را تنفیذ و فروش زمین را رد کند. جواز «تبعیض در معامله به هنگام تنفیذ عقد غیرنافذ» از ماده ۲۵۶ قانون مدنی استنباط شده است. در صورتی که مورد معامله فصولی یک مال باشد مالک نمی تواند در موقع تنفیذ، انتقال مالکیت نیمی از آن را به صورت مشاع در برابر همان بهایی که در معامله ی فصولی تعیین شده است، یا به نصف قیمت تعیین شده، تنفیذ کند. «قبول» در صورتی اعتبار دارد و سبب تشکیل عقد می شود که مسبوق به رد ایجاب نباشد، با رد ایجاب از جانب مخاطب ایجاب، قبول اعتبار خود را دست می دهد و بعد از آن، ایجابی وجود ندارد که مورد قبول واقع گردد. «اجازه ی عقد غیرنافذ» هم مانند قبول ایجاب نباید مسبوق به رد باشد، رد عقد غیرنافذ سبب بطلان آن می شود و عقد باطل، قابل تنفیذ نیست. قبول باید قبل از پایان مدت اعتبار ایجاب اعلام گردد والا اثر ندارد، مدت اعتبار ایجاب ممکن است توسط موجب یا به حکم عرف تعیین شود. در رد یا اجازه معامله غیرنافذ فوریت شرط نیست. طبق ماده ۲۵۲ قانون مدنی اگر تأخیر در اعلام رد یا اجازه سبب ورود ضرر به اصیل گردد، او می تواند معامله غیرنافذ را بهم بزند. اجازه عقد غیرنافذ و قبول ایجاب هر دو ممکن است به طور صریح یا ضمنی اعلام شوند. طبق ماده ی ۲۴۸ قانون مدنی: «اجازه مالک نسبت به معامله فصولی حاصل می شود به لفظ یا فعلی که دلالت بر امضاء عقد نماید.»

۴۸- **گزینه ۳ صحیح است.** ر.ک به حواشی ماده ۱۹۲ ق.م در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر ناصر کاتوزیان و نیز ر.ک به حقوق مدنی، قواعد عمومی قراردادها، ج۱، شماره ۱۳۷، نوشته مرحوم دکتر کاتوزیان و قواعد عمومی قراردادها، صص ۶۴ تا ۶۶، نوشته دکتر سیدحسین صفایی. توضیح اینکه اصولاً وسایل ابراز اراده در انعقاد اعمال حقوقی در عرض هم و اختیاری هستند مگر نکاح (مواد ۱۰۶۲ و ۱۰۶۶ ق.م) و طلاق (مواد ۱۱۳۴ ق.م و ۳۷ قانون حمایت خانواده).
۴۹- **گزینه ۴ صحیح است.** بدلیل عدم تطابق ایجاب و قبول. (ماده ۱۹۴ ق.م)

۵۰- **گزینه ۱ صحیح است.** ر.ک به ماده ۱۹۱ ق.م و حاشیه ۵ این ماده در کتاب قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی نوشته مرحوم دکتر کاتوزیان. توضیح اینکه به محض ارسال جواب ایجاب از سوی رضا عقد واقع شده است هرچند فرایند ارسال کامل نشده یا پیام هنوز وارد صندوق دریافت حسین نشده باشد؛ چرا که بر اساس ماده ۱۹۱ ق.م به شرط مقرون بودن قصد انشاء با چیزی که دلالت بر قصد کند عقد محقق می شود و همین بیانگر نظریه صدور و ابراز قبولی در عقود مکاتبه ای است خواه این مکاتبه به صورت نوشتاری بر صفحه کاغذ باشد یا در صفحه مانیتور و الکترونیکی. اینکه برخی مواد ۲۶ و ۲۷ قانون تجارت الکترونیکی را در این زمینه معیار قرار داده اند محل نقد است زیرا این دو ماده سخن از لحظه قبول عقد الکترونیکی نداشته و فقط در مورد زمان ارسال و دریافت داده پیام است حال آنکه بحث ما در زمان تحقق عقد بوده که بنابر قواعد عام به محض ابراز اراده باطنی و بروز قصد انشاء، عقد محقق می شود.